

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
_____ (О. Б. Жильцов)
« 01 » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методи і засоби діагностики дітей з аутизмом»

для студентів

спеціальності	016 Спеціальна освіта (шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня (назва освітнього рівня, ОКР)	першого (бакалаврського)
освітньої програми	016.00.01 Логопедія
спеціалізації (за наявності)	<u>Психолого-педагогічна допомога дітям з аутизмом</u> (назва спеціалізації)

Київ – 2020

Розробник:

Скрипник Тетяна Вікторівна, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Викладач:

Скрипник Тетяна Вікторівна, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти,
Бірюкова Каріна Дмитрівна, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної
Протокол від 15.01.2020 р. № 1

Завідувач кафедри (підпис) (О.В. Мартинчук)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником
освітньої програми Логопедія)
(назва освітньої програми)

15.01.2020 р.

Керівник освітньої програми (підпис) (О.В. Мартинчук)

Робочу програму перевірено

03.02.2020 р.

Заступник директора (підпис) (Р.О. Павлюк)

Пролонговано:

на 2020/2021 н.р. (підпис) Мартинчук, В.27» серпня 2020 р.
Протокол № 13 (підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»____20__ р.
Протокол №__ (підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»____20__ р.
Протокол №__ (підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»____20__ р.
Протокол №__ (підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	заочна
Оцінка розвитку та особливих освітніх потреб дітей з психофізичними порушеннями		
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	120/4	
Курс	3, 4	-
Семестр	6, 7	-
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	56	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	56	-
Форма семестрового контролю	Залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формувати у студентів систему знань й умінь щодо планування й впровадження відповідної до різного рівня завдань діагностики дітей з РАС (здійснення скринінгу, диференційної чи поглибленої діагностики), а також розроблення за результатами діагностики індивідуально спрямованих стратегій підтримки.

Завдання:

- формувати загальні компетентності: світоглядну, громадянську, комунікативну, міжособистісну взаємодію, інформаційно-комунікаційну, креативну, аналітичну, самоосвітню;
- формувати фахові компетентності: організаційну, теоретико-методологічну, психолого-педагогічну, методичну, спеціально-педагогічну, спеціально-методичну, проектувальну, консультативну;
- забезпечити набуття практичних навичок при формуванні фахової компетентності щодо визначення особливих освітніх потреб дітей з аутизмом як основу подальшого розроблення стратегій їхньої підтримки та допомоги.

3. Результати навчання за дисципліною:

- знати і розуміти теоретичні засади діагностичного процесу для дітей з аутизмом та вміти підбирати відповідні засоби і методи;
- володіти методиками: виявлення ризику аутизму (скринінг), визначення наявності РАС й ступеню його вираженості (феноменологічна діагностика), виявлення індивідуальних особливостей дитини з РАС (поглиблена діагностика);
- знати і розуміти зміст та алгоритм проведення оцінювання особливих освітніх потреб у дітей з РАС у контексті переходу від медичної до соціально-інклюзивної моделі в освіті;
- уміти планувати, організовувати і реалізовувати первинне оцінювання розвитку і особливих потреб дитини з РАС;
- готовність та здатність кваліфіковано проводити дослідження стану розвитку дитини з РАС та формулювати структурований висновок, що дає змогу розробити дієву програму втручання і психолого-педагогічного супроводу дитини з РАС.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Раннє виявлення порушень аутистичного спектра							
Тема 1. Історія діагностики аутизму: наукові розвідки та парадигма уявлень про аутизм	6	2	-	-	-	-	-
Тема 2. Скринінгова діагностика щодо виявлення ризику аутизму	8	2	2	-	-	-	4
Тема 3. Ранні маркери аутизму. Методи і засоби збирання первинної інформації про дитину з аутизмом	6	2	-	-	-	-	4
Тема 4. Визначення обмежень функціонування дитини з аутизмом за МКФ	8	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	30	8	8		-	-	12
Змістовий модуль 2. Загальні питання діагностики дітей з РАС, умови та алгоритм проведення діагностики							
Тема 5. Загальна характеристика диференційної діагностики аутизму	8	2	-	2	-	-	4
Тема 6. Методика «ADOC» як золотий стандарт діагностики аутизму	8	2	2	-	-	-	4
Тема 7. Поглиблена діагностика дітей з РАС	8	2	-	2	-	-	4
Змістовий модуль 3. Діагностичний інструментарій для обстеження дітей з РАС в освітньому процесі							
Тема 8. Результати діагностики аутизму як підгрунтя розроблення індивідуальної програми втручання	8	2	2	-	-		4
Тема 9. Діагностика готовності дітей з РАС до навчання у закладі освіти	8	2	-	2			4
Тема 10. Процеси моніторингу та оцінювання для відстеження динаміки розвитку дітей з РАС	8	2	-	2			4
Модульний контроль	4						
Разом	52	12	4	8	-	-	24
Змістовий модуль 4. Інноваційні підходи до діагностики дітей з РАС							
Тема 11. Сучасна комплексна діагностика дітей з РАС	8	2	2	-			4
Тема 12. Диференційна діагностика системних порушень мовлення у дітей з РАС: нові підходи	10	2	2	2			4
Тема 13. Діагностика сенсо-моторної	8	2	-	2			4

сфери дітей з аутизмом як підгрунтя їхнього навчання і розвитку							
Тема 14. Планування та впровадження алгоритму здійснення діагностичних процедур для дитини з РАС; координація цього процесу та співпраця з батьками	10	2	2	2			4
Модульний контроль	2						
Разом	38	8	6	6	-	-	20
Усього за дисципліну	120	28	14	14	-	-	56

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. МЕТОДИ І ЗАСОБИ РАННЬОГО ВИЯВЛЕННЯ ПОРУШЕНЬ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА

Тема 1. Історія діагностики аутизму:

наукові розвідки та парадигма уявлень про аутизм (2 год.)

Удосконалення розуміння сутності аутизму та його діагностичних критеріїв, закарбованих у класифікаторах хвороб різних років. Суперечлива позиція дослідників щодо особливостей порушень функціонування за аутизму: історичний ракурс міжвідомчої взаємодії щодо питань аутизму.

Ключові слова: діагностика, розлади аутистичного спектра, порушення функціонування, наукові розвідки.

Рекомендована основна література [5]

Додаткова література [7]

Тема 2. Скринінгова діагностика щодо виявлення ризику аутизму (2 год.)

Фокусований (спрямований) скринінг. Діагностичний інструментарій для скринінгу. Порівняльний аналіз методик CHAT та M-CHAT. Варіанти оброблення алгоритму проведення та оброблення результатів за методикою M-CHAT.

Ключові слова: скринінг, ризик аутизму, розлади аутистичного спектра.

Рекомендована основна література [5]

Додаткова література [7; 10]

Тема 3. Ранні маркери аутизму.

Методи і засоби збирання первинної інформації про дитину з аутизмом (2 год.)

Медичний, психологічний і педагогічний складники ранньої діагностики аутизму. Особливості ранніх ознак аутизму. Порівняльний аналіз визначених переліків ранніх ознак аутизму у діагностичних протоколах різних країн.

Ключові слова: маркери аутизму, розлади аутистичного спектра, діагностичний протокол.

Рекомендована основна література [5]

Додаткова література [6; 7; 10]

Тема 4. Визначення обмежень функціонування дитини з аутизмом (2 год.)

Особливості здійснення дослідження осіб з РАС за біопсихосоціальною моделлю підтримки та допомоги. Системний зв'язок між станом здоров'я особи з РАС, контекстними чинниками навколишнього середовища, а також активністю та участю цієї особи у процесах життєдіяльності.

Ключові слова: біопсихосоціальна модель, МКФ, розлади аутистичного спектра.

Рекомендована основна література [3]

Рекомендована додаткова література [9]

Змістовий модуль 2. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ДІАГНОСТИКИ ДІТЕЙ З РАС, УМОВИ ТА АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ДІАГНОСТИКИ

Тема 5. Загальна характеристика диференційної діагностики аутизму (2 год.)

Підходи до встановлення діагнозу та ступеню вираженості порушень розвитку (функційних обмежень) за типом розладів аутистичного спектра. Наукові підстави виокремлення аутизму серед інших обмежень функціонування; вирізнення низькофункційних та високофункційних дітей з аутизмом. Методи та засоби диференційної діагностики аутизму.

Ключові слова: диференційна діагностика, ступінь вираженості функційних обмежень, розлади аутистичного спектра.

*Рекомендована основна література [3; 4]
Рекомендована додаткова література [2; 4; 6]*

Тема 6. Методика «ADOS» як золотий стандарт діагностики аутизму (2 год.)

Структура методики ADOS як визнаного інструмента для визначення наявності у дитини аутизму та ступеню його вираженості. Протокол проведення методики та вимоги до фахівців, які здійснюють діагностичну процедуру. Шляхи удосконалення методики ADOS (порівняльний аналіз з ADOS-2).

Ключові слова: диференційна діагностика, ADOS, протокол проведення, вимоги до фахівця-діагноста.

*Рекомендована основна література [5]
Рекомендована додаткова література [10]*

Тема 7. Поглиблена діагностика дітей з РАС (2 год.)

Діагностичні методики WISC-IV, Leiter-3, CONNERS, VB-MAPP як ресурс для визначення ООП дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Можливості та обмеження діагностичного інструментарію для поглибленого вивчення особливостей розвитку дітей з ООП у контексті розбудови індивідуального освітнього маршруту.

Ключові слова: стратегія підтримки, діти з ООП, портфоліо.

*Рекомендована основна література [3-5]
Рекомендована додаткова література [6; 7; 10]*

Змістовий модуль 3. ДІАГНОСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ ОБСТЕЖЕННЯ ДІТЕЙ З РАС В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Тема 8. Результати діагностики аутизму як підґрунтя розроблення індивідуальної програми втручання (2 год.)

Вивчення особливостей розвитку дітей з РАС з опорою на принцип закономірності розвитку. Узагальнення отриманих результатів дослідження дитини та визначення за ними SMART-цілей для неї. Обґрунтування результатів дослідження дитини з РАС як підґрунтя розроблення індивідуальної програми втручання.

Ключові слова: програма втручання, закономірності розвитку, розлади аутистичного спектра.

*Рекомендована основна література [2; 5]
Рекомендована додаткова література [2; 6; 9]*

Тема 9. Діагностика готовності дітей з РАС до навчання у закладі освіти (2 год.)

Визначення зони найближчого розвитку за методикою PER-3, діагностика стану сформованості психічних функцій (психомоторних, когнітивних, соціально-емоційних) здатності до навчуваності, особистісних особливостей. Інтерпретація і систематизація даних діагностики готовності дітей з ООП до інклюзивного освітнього процесу.

Ключові слова: зона найближчого розвитку, готовність до навчання, здатність до наукованості.

*Рекомендована основна література [1-4]
Рекомендована додаткова література [1-6]*

Тема 10. Процеси моніторингу та оцінювання для відстеження динаміки розвитку дітей з РАС (2 год.)

Етапи оцінювання динаміки навчання і розвитку дітей з аутизмом, методи і засоби оцінювання: Шкала адаптивних навичок Вайленда, CARS, Перевірочний аркуш адаптивних навичок та ін. Алгоритм моніторингового процесу. Роль кожного учасника команди супроводу у заповненні портфоліо дитини.

Ключові слова: моніторинг, оцінювання, адаптивні навички, портфоліо.

*Рекомендована основна література [1-3]
Рекомендована додаткова література [5; 8; 9]*

Змістовий модуль 4. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ДІАГНОСТИКИ ДІТЕЙ З РАС

Тема 11. Сучасна комплексна діагностика дітей з РАС (2 год.)

Діагностика аутизму: помилки й труднощі інтерпретації даних. Структурні компоненти комплексної діагностики дітей з РАС. Чинники ризику розладів аутистичного спектра.

Ключові слова: труднощі інтерпретації, комплексна діагностика, розлади аутистичного спектра.

*Рекомендована основна література [4; 5]
Рекомендована додаткова література [3; 4]*

Тема 12. Диференційна діагностика системних порушень мовлення у дітей з РАС: нові підходи (2 год.)

Функціональні обмеження у дітей з РАС, які мають системні порушення розвитку мовлення. Значущі діагностичні показники на першій зустрічі з дитиною. Орієнтувально-діагностичний курс для підтвердження діагнозу.

Ключові слова: диференційна діагностика, додаткові критерії діагностики, системні порушення.

*Рекомендована основна література [3; 4]
Рекомендована додаткова література [2; 9]*

Тема 13. Діагностика сенсо-моторної сфери дітей з аутизмом як підґрунтя їхнього навчання і розвитку (2 год.)

Особливості дослідження сенсо-моторної сфери дітей з РАС. Засоби діагностики базових компонентів психіки та підходи до організації дослідження дітей з РАС. Інтерпретація за тестами й опитувальниками у контексті розбудови стратегії втручання для аутичної дитини.

Ключові слова: сенсо-моторна сфера, базові структури психіки, стратегія втручання.

*Рекомендована основна література [5]
Рекомендована додаткова література [6; 9]*

Тема 14. Планування та впровадження алгоритму здійснення діагностичних процедур для дитини з РАС; координація цього процесу й співпраця з батьками (2 год.)

Міжнародний протокол обстеження дитини з РАС задля підтвердження/спростування уявлень про її функціональні обмеження. Зміст роботи координатора для забезпечення комплексної й узгодженої процедури діагностичного обстеження. Роль батьків щодо вивчення стану розвитку дитини; умови розбудови їхньої плідної співпраці з фахівцями.

Ключові слова: алгоритм діагностичних процедур, координація, співпраця з батьками.

*Рекомендована основна література [5]
Рекомендована додаткова література [3; 6; 9]*

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни «Методи і засоби діагностики дітей з аутизмом»

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	2	2	1	1	1	1	3	3
Робота на семінарському занятті	10	2	20	1	10	1	10	3	30
Відвідування практичних занять	1	-	-	2	2	2	2	3	3
Робота на практичному занятті	10	-	-	2	20	2	20	3	30
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15	3	15	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	66	-	76	-	76	-	115
Максимальна кількість балів : 333									
РОЗРАХУНОК КОЕФІЦІЄНТА: $k=333/100=3,3$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Модуль 1. Раннє виявлення порушень аутистичного спектра

Тема 2. **Скринінгова діагностика щодо виявлення ризику аутизму (4 год.)**

Завдання: Обрати одну зі сфер розвитку дитини (психомоторну, соціальну, мовленнєву, комунікативну, особистісну, сенсорну, емоційну) і представити у презентації деталізовану характеристику дітей з аутизмом щодо цієї сфери розвитку.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 4. Визначення обмеження функціонування дитини з аутизмом за МКФ (4 год.).

Завдання: за наданими характеристиками прописати особливості функціонування дитини з РАС, її активність та участь, а також специфіку довкілля.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Змістовий модуль 2. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ДІАГНОСТИКИ ДІТЕЙ З РАС, УМОВИ ТА АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ДІАГНОСТИКИ

Тема 5. Загальна характеристика диференційної діагностики аутизму (4 год.).

Завдання: розробити таблицю, у якій співставити три групи діагностичних процедур. Для порівняльної характеристики визначити 5-6 параметрів.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 6. Методика «ADOS» як золотий стандарт діагностики аутизму (4 год.).

Завдання: Придумати і графічно оформити відповідь на питання: як Ви можете використовувати супровідні матеріали методики ADOS у консультативній практиці та методичній роботі?

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 7. Поглиблена діагностика дітей з РАС (4 год.).

Завдання: За наданими характеристиками заповнити бланк «Бар'єри навчання» (за методикою «VB-MAPP»). Визначити пріоритетність цих бар'єрів за значущістю.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Змістовий модуль 3. ДІАГНОСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ ОБСТЕЖЕННЯ ДІТЕЙ З РАС В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Тема 8. Результати діагностики аутизму як підґрунтя розроблення індивідуальної програми втручання (4 год.).

Завдання: проаналізувати наявні методики для визначення того, яка з них (на Ваш розсуд) дає підстави для більш точного і обґрунтованого змісту, алгоритму та етапів впровадження індивідуальної програми втручання.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 9. **Діагностика готовності дітей з РАС до навчання у закладі освіти** (4 год.).

Завдання: змодельуйте, з якими труднощами може стикнутися дитина з РАС у закладі освіти і визначте, які вона має мати параметри готовності, щоб запобігти цих труднощів. Зазначте також, завдяки яким методам і засобам діагностики можна визначити наявність у дитини з РАС необхідних умінь, функцій і якостей. Свою відповідь оформіть у вигляді таблиці, моделі або схеми.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 10. **Процеси моніторингу та оцінювання для відстеження динаміки розвитку дітей з РАС** (4 год.).

Завдання: Проаналізуйте подану на розгляд ситуацію щодо освітнього процесу дитини з РАС. Розробіть систему моніторингу та оцінювання стану сформованості необхідних показників у дитини з РАС, а також зазначте, як варто організовувати і проводити моніторинговий процес для того, щоб прогнозувати динаміку розвитку цієї дитини. Свою відповідь оформіть письмово.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Змістовий модуль 4. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ДІАГНОСТИКИ ДІТЕЙ З РАС

Тема 11. **Сучасна комплексна діагностика дітей з РАС** (4 год.)

Завдання: сформулюйте своє пояснення щодо такого явища «гіпердіагностика» у контексті розладів аутистичного спектра. Розробіть і запишіть 4 підходи щодо запобігання цього явища.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 12. **Диференційна діагностика системних порушень мовлення у дітей з РАС: нові підходи** (8 год.)

Завдання: проаналізувати 2-3 сучасних підходи до диференційної діагностики порушень мовлення у дітей з РАС та обґрунтувати теоретичні підстави до кожного з них (виходячи з показників аутизму як окремого дизонтогенезу).

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 13. Діагностика сенсо-моторної сфери дітей з аутизмом як підґрунтя їхнього навчання і розвитку (4 год.)

Завдання: прочитайте статтю про те, що сенсорна чутливість може мати генетичне коріння з аутизмом (режим доступу: <https://sites.google.com/site/avameidinru/Home/sensornaacuvstviteľnost-mozet-imet-geneticeskie-korni-s-autizmom>) Проаналізуйте наданий матеріал. Визначте два аргументи «за» і два «проти» цього припущення.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 14. Планування та впровадження алгоритму здійснення діагностичних процедур для дитини з РАС; координація цього процесу й співпраця з батьками (8 год.)

Завдання: Розробіть сценарій обстеження дитини з РАС, виходячи з її індивідуальних характеристик: віку, ситуації у родині, особливостей функціонування. Зробіть висновок, у якому доведіть, що Ваш сценарій сприятиме успіху у дослідженні дитини і буде корисним для педагогів закладів освіти.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
МКР 1	Тестування «Раннє виявлення порушень аутистичного спектра» (25 тестових завдань)	Правильні відповіді на тестові завдання	25
МКР 2	Тестування «Загальні питання діагностики дітей з РАС, умови та алгоритм проведення діагностики» (25 тестових завдань)	Правильні відповіді на тестові завдання	25
МКР 3	Тестування «Діагностичний інструментарій для обстеження дітей з РАС в освітньому процесі» (25 тестових завдань)	Правильні відповіді на тестові завдання	25
МКР 4	Тестування «Інноваційні підходи до діагностики дітей з РАС»	Правильні відповіді на тестові завдання	25

6.4. Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.
Залік.

6.5. Шкала відповідності оцінок.

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична картка з дисципліни «Методи і засоби діагностики дітей з аутизмом»

Разом: 120 год., лекції – 28 год., семінарські заняття – 28 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год.

Модулі	-Модуль I				Модуль II		
Назва модуля	Раннє виявлення порушень аутистичного спектра				Загальні питання діагностики дітей з РАС, умови та алгоритм проведення діагностики		
Кіл. балів за модуль	66 Балів				76 Балів		
Теми	1	2	3	4	5	6	7
Теми Лекцій	Історія діагностики аутизму: наукові розвідки та парадигма уявлень про аутизм (1 б.)	Скринінгова діагностика щодо виявлення ризику аутизму (1 б.)	Ранні маркери аутизму. Методи і засоби збирання первинної інформації про дитину з аутизмом (1 б.)	Визначення обмежень функціонування дитини з аутизмом за МКФ (1 б.)	Загальна характеристика диференційної діагностики аутизму (1 б.)	Методика «ADOC» як золотий стандарт діагностики аутизму (1 б.)	Поглиблена діагностика дітей з РАС (1 б.)
Теми сем. занять		Скринінгова діагностика щодо виявлення ризику аутизму (1 б.)		Визначення обмежень функціонування дитини з аутизмом за МКФ (1 б.)	Загальна характеристика диференційної діагностики аутизму (1 б.)	Методика «ADOC» як золотий стандарт діагностики аутизму (1 б.)	Поглиблена діагностика дітей з РАС (1 б.)
Робота на сем. зан	-	10 балів	-	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Самост. робота	-	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		

Модулі	Модуль II			Модуль III			
Назва модуля	Діагностичний інструментарій для обстеження дітей з РАС в освітньому процесі			Інноваційні підходи до діагностики дітей з РАС			
Кіл. балів за модуль	76			115 балів			
Теми	8	9	10	11	12	13	14
Теми Лекцій	Результати діагностики аутизму як підґрунтя розроблення індивідуальної програми втручання (1 б.)	Діагностика готовності дітей з РАС до навчання у закладі освіти (1 б.)	Процеси моніторингу та оцінювання для відстеження динаміки розвитку дітей з РАС (1 б.)	Сучасна комплексна діагностика дітей з РАС (1 б.)	Диференційна діагностика системних порушень мовлення у дітей з РАС: нові підходи (1 б.)	Діагностика сенсо-моторної сфери дітей з аутизмом як підґрунтя їхнього навчання і розвитку (1 б.)	Планування та впровадження алгоритму здійснення діагностичних процедур для дитини з РАС (1 б.)
Теми сем. занять	Результати діагностики аутизму як підґрунтя розроблення індивідуальної програми втручання (1 б.)	Діагностика готовності дітей з РАС до навчання у закладі освіти (1 б.)	Процеси моніторингу та оцінювання для відстеження динаміки розвитку дітей з РАС (1 б.)	Сучасна комплексна діагностика дітей з РАС (1 б.)	Диференційна діагностика системних порушень мовлення у дітей з РАС: нові підходи (2 б.)	Діагностика сенсо-моторної сфери дітей з аутизмом як підґрунтя їхнього навчання і розвитку (1 б.)	Планування та впровадження алгоритму здійснення діагностичних процедур для дитини з РАС (2 б.)
Робота на сем. зан	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	20 балів	10 балів	20 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот. конт.	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)			

Всього: бал. К= 333 балів. К = 333/100=3,3

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Заєркова Н.В. Індивідуальне оцінювання дітей з ООП. Технологія портфоліо. Режим доступу: <https://www.slideshare.net/lanalana63/ss-16336035>
2. Консультативно-діагностичний супровід дит їй з особливими освітніми потребами в діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій : посіб. / Жук Т. В., Ілляшенко Т. Д., Луценко І. В. та ін. ; за ред. А. Г. Обухівської. – К. : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2016. – 247 с.
3. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ : 2018. – 252 с. Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/Inclusive_study_Sep17.pdf
4. Інклюзивное образование: учебное пособие. – Кишинев, 2017. – 332 с. Режим доступу: https://fism.gov.md/sites/default/files/document/attachments/educatia_incluziva_vol_1_rus_1.pdf
5. Скрипник Т. В. Феноменологія аутизму: Монографія. – К.: Видавництво “Фенікс”, 2010. – 320 с. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/9001/1/monografiya%20NEW1.pdf>

Додаткова:

1. Атаманчук Н. М. Психологічна готовність дітей з особливими потребами до школи в умовах інклюзивної освіти / Н. М. Атаманчук // Наука і освіта. – Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2014. – №6/СХХІІІ. – С.11-16
2. Деякі питання комплексної оцінки розвитку дітей з ООПП Наказ МОН № 977 від 6.09.2018 р. <https://mon.gov.ua/ua/npa/deyaki-pitannya-kompleksnoyi-ocinki-rozvitku-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami>
3. Інклюзивна освіта від А до Я: порадник для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с. – Режим доступу: http://monachinivka-nvk.kupyansk.info/files/docs/2017/9894_Inklyuzivna_osvita_vid_A_do_Ya_1.pdf
4. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі : навч. курс та наук.(метод. посіб. / Т. В. Сак. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. — 168 с. Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B6V9fsb-2fvvbEd2ZjLSRFpkMjg/view>
5. Критерії оцінювання досягнень учнів початкових класів з особливими освітніми потребами, які навчаються у загальноосвітніх школах в умовах інклюзії. Довідник науково-дослідницької лабораторії інклюзивної освіти. / Упорядники: Савчук Л.О., Юхимець І.В., Яценюк Л.І. – Рівне: РОППО, 2012. – 330 с. Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1J6DP9-FNEKDOSYS3u8ky2GExkU1Sh3Q2/view>
6. Методи з науково доведеною ефективністю. Звіт за 2020 рік / [Електронний ресурс] – 2020. – Режим доступу до ресурсу <https://ncaep.fpg.unc.edu/sites/ncaep.fpg.unc.edu/files/imce/documents/EBP%20Report%202020.pdf>
7. Островська К. О. Засади комплексної психолого-педагогічної допомоги дітям з аутизмом : Монографія. – Львів : «Тріада плюс», 2012. – 520 с.
8. Портфоліо учнів як засіб оцінювання індивідуальних досягнень. Режим доступу: https://pidruchniki.com/90070/pedagogika/portfolio_uchniv_zasib_otsinyuvannya_individualnih_dosyagnen
9. Скрипник Т.В. Діти з аутизмом в інклюзії: сценарії успіху: Монографія / Тетяна Вікторівна Скрипник. – К.: Вид-во «Альєнт», 2019. – 196 с.
10. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної реабілітації

розлади аутистичного спектра (2015). Режим доступу: <http://www.mif-ua.com/archive/article/42397>

Художні фільми:

«Темпл Грендін», «Гарний доктор».

Художні книги:

Джон Елдер Робисон "Смотри мне в глаза. Жизнь с синдромом Аспергера" <https://www.aspergers.ru/node/300>;

Лиан Холлидей Уилли "Притворяюсь нормальной" <https://www.aspergers.ru/node/406>.

Донна Уильямс "Никто. Нигде" <https://iknigi.net/avtor-donna-uilyams/127198-nikto-nigde-udivitel'naya-avtobiografiya-autichnoy-devochki-donna-uilyams/read/page-1.html>,

Ирис Юханссон "Особое детство" <https://predanie.ru/book/217216-osoboe-detstvo/>.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. РАННЄ ВИЯВЛЕННЯ ПОРУШЕНЬ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА

Тема 2. Скринінгова діагностика щодо виявлення ризику аутизму

- I. Теоретична частина
  - 1. Порівняльна характеристика різних видів скринінгових процедур у контексті розрізнення проявів РАС.
  - 2. Експертна оцінка практики проведення скринінгової діагностики.
  - 3. Консультації батьків у випадку виявлення ризику аутизму у дитини.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема 4. Визначення обмежень функціонування дитини з аутизмом за МКФ

- I. Теоретична частина
  - 1. Характеристика діагностичних критеріїв за розладів аутистичного спектра.
  - 2. Обмеження функціонування дітей з РАС за міжнародною класифікацією функціонування.
  - 3. Контекстні чинники довкілля та тема активності й участі у випадку дітей з аутизмом.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Змістовий модуль 2. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ДІАГНОСТИКИ ДІТЕЙ З РАС, УМОВИ ТА АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ДІАГНОСТИКИ

Тема 5. Загальна характеристика диференційної діагностики аутизму

- I. Теоретична частина
  - 1. Особливості методик, спрямованих на встановлення діагнозу «РАС» та ступеню його вираженості.
  - 2. Характеристика методів та засобів диференційної діагностики РАС.
  - 3. Порівняльний аналіз особливостей функціонування низько- та високофункційних дітей з аутизмом.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема 6. Методика «ADOS» як золотий стандарт діагностики аутизму

- I. Теоретична частина
  - 1. Підстави для надання методиці ADOS статусу «золотий стандарт» діагностики аутизму.
  - 2. Роль фахівців у процесі дослідження за методикою ADOS.
  - 3. Характеристика обладнання та супровідної документації у межах діагностики ADOS.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема 7. Поглиблена діагностика дітей з РАС

- I. Теоретична частина
  - 1. Зміст та призначення поглибленої діагностики за РАС.
  - 2. Характеристика методик групи поглибленої (феноменологічної) діагностики.
  - 3. Нові ракурси бачення дітей з РАС завдяки поглибленій діагностиці у порівнянні з диференційною.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Змістовий модуль 3. ДІАГНОСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ ОБСТЕЖЕННЯ ДІТЕЙ З РАС В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Тема 8. Результати діагностики аутизму як підґрунтя розроблення індивідуальної програми втручання

I. Теоретична частина

1. Застосування методик, спрямованих на визначення етапів розвитку дітей з аутизмом.
2. Технологія постановки SMART-цілей для дітей з аутизмом на підставі даних діагностики.
3. Роль діагностики щодо розроблення індивідуальної програми втручання для дитини з РАС.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема 9. Діагностика готовності дітей з РАС до навчання у закладі освіти

I. Теоретична частина

1. Обґрунтування показників готовності до навчання у закладі освіти дітей з РАС,
2. Особливості визначення зони найближчого розвитку у дітей з РАС за методикою PER-
3. Визначення стану сформованості соціальної, пізнавальної та психомоторної сфер у дітей з аутизмом у контексті готовності до інклюзивного навчання.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема 10. Процеси моніторингу та оцінювання для відстеження динаміки розвитку дітей з РАС

I. Теоретична частина

1. Роль діагностичних методик у процесі моніторингу динаміки успіху дітей з аутизмом.
2. Розмаїття методів і засобів моніторингу освітнього процесу дітей з аутизмом
3. Особливості наповнення портфоліо на підставі діагностичних матеріалів у випадку дітей з аутизмом.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Змістовий модуль 4. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ДІАГНОСТИКИ ДІТЕЙ З РАС

Тема 11. . Сучасна комплексна діагностика дітей з РАС

I. Теоретична частина

1. Сучасні вимоги до діагностики дітей з РАС.
2. Змістові компоненти діагностичних досліджень для отримання комплексної характеристики дитини з РАС.
3. Зв'язок діагностичних показників з напрямками фахової допомоги дітям з РАС.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема 12. Диференційна діагностика системних порушень мовлення у дітей з РАС: нові підходи

I. Теоретична частина

1. Чинники «розриву» між імпресивною та експресивною аспектами мовлення.
2. Структура системних порушень розвитку мовлення у дітей з РАС та їх зв'язок з особливостями психічного розвитку цих дітей.
3. Характеристика стану рецептивного мовленнєвої, позбавленого комунікативної функції у дітей з РАС.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема 13. Діагностика сенсо-моторної сфери дітей з аутизмом як підґрунтя їхнього навчання і розвитку

I. Теоретична частина

1. Особливості діагностики базових структур розвитку та пошуку складнощів функціонування дітей щ РАС.
  2. Відповідність діагностичних процедур кожному рівню сенсо-моторної інтеграції.
  3. Система методів, необхідних для діагностики стану розвитку сенсо-моторної сфери.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема 14. Процеси моніторингу та оцінювання для відстеження динаміки розвитку дітей з РАС

I. Теоретична частина

1. Процесів оцінювання і моніторингу у контексті дослідження дітей з РАС: порівняльний аспект.
  2. Методи і засоби здійснення моніторингу динаміки навчання і розвитку дитини з РАС.
  3. Роль учасників команди супроводу дитини з РАС щодо здійснення: 1) оцінювання дитини з РАС, 2) моніторингу динаміки її навчання і розвитку.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.